

impakti

1/2023

Titta Makkonen –

YVA työllistää juttusarjassa, s. 3

*Espoon sopimuksen viran-
omaistehtävät SYKE:een, s. 5*

TÄSSÄ UUTISKIRJEESSÄ

Pääkirjoitus – Niina Pirttiniemi

Seuraa energiamurrosta ja YVA:a aitiopaikalta

2

YVA työllistää juttusarja –

Verkostoitumisen merkitystä ei tuoreen konsultin,

Titta Makkosen, mukaan voi kyllin korostaa

3

Espoon sopimus –

Valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia koskevia

viranomaistehtäviä hoidetaan jatkossa Suomen

ympäristökeskuksessa

5

Challenges in participation in EIAs –

A comparison of experiences from Finland and Estonia – Yva ry:n

webinaarin esitelmät

7

TULEVIA TAPAHTUMIA

YVA-päivän 16.3.2023 ilmoittautuminen on käynnissä!

- ... Vuoden 2023 YVA-päivä järjestetään Helsingin keskustakirjasto Oodissa sekä etäyhteyksin torstaina 16.3.
- ... Ilmoittaudu mukaan viimeistään 7.3.2023: yvary.fi/yva-paivat
- ... Katso koko ohjelma [esittes-tämme](#)

YVA-päivä on varma kevään merkki!

VINKKAA MEILLE

- ... Etsimme jatkuvasti haastateltavia YVA työllistää -juttusarjaan. Kenen uratarinan sinä haluaisit kuulla? Vinkkaa meille!
- ... Vaikuta webinaari-aiheisiin! Mistä aiheista haluaisit oppia YVA ry:n webinaareissa? Kerro meille!

Vinkkaa osoitteeseen:
yvary.fi@gmail.com

Pääkirjoitus – Niina Pirttiniemi seuraa energiamurrosta ja YVA:a aitiopaikalta

Hyvää alkanutta vuotta 2023! Elämme parhaillaan suurta muutosvaihetta monella eri sektorilla yhteiskunnassamme. Yksi suuri muutos on meneillään energiantuotannossa. Suomessa rakennettiin ensimmäiset teollisuusluokan tuulivoimalat 1990-luvulla. Korkeutta näillä oli aluksi vain vaatimattomat 30 metriä ja samoin roottorin halkaisija oli noin 30 metriä. Tästä on tultu pitkä kehityksen tie nykyaikaan, jolloin suunnitellaan 300 metriä korkeita rakennelmia. Pääsin itse valtion viranomaistehtävien kautta seuraamaan tätä kehitystä jo hieman ennen ns. tuulivoimabuumin alkamista. Rakentamisen suunnittelun kiihtyessä siirryin ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteysviranomaiseksi ja täytyy kyllä todeta, että vauhti oli kaikin tavoin lennokasta! Yleisötilaisuuksissa keskustelu oli usein sangen kriittistä ja etenkin mahdollisia melu- ja maisemavaikutuksia pohdittiin tarkkaan. Hyvät ympäristöministeriön suunniteluoppaat ja myös tuulivoimaloiden mahdollisia infraäänihaittoja koskeva tutkimus ovat taioittaneet keskusteluita. Nykyisin asukkaita pohdituttavat mahdolliset luonto/metsäkadot sekä voimalinjat, joita tarvitaan yhdistämään tuulivoimalat valtakunnan verkkoon. Vuoden

2022 lopussa Suomessa oli yhteensä 1 393 toiminnassa olevaa tuulivoimalaa. Uusia voimaloita rakennettiin vuoden 2022 aikana 437 kappaletta (2 430 MW) ympäri Suomea. Ja uusia tuulivoimatuotantoon mahdollisesti soveltuvia alueita kaavoitetaan lisää maakuntaliitosten toimesta etenkin länsirannikolla ja keskisessä Suomessa.

Energiamurros liittyy ilmastonmuutoksen ja kasvihuonekaasupäästöjen hillinnän lisäksi myös Ukrainassa käytävään sotaan, joka nopeutti Suomen tavoitteita siirtyä uusiutuvan energian käyttöön. Nykyisessä tehtävässäni Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ilmasto-koordinaattorina olen päässyt seuraamaan ja hieman kehittämäänkin ilmastovaikutusten arviointia YVA-hankkeissa. Ilma ja ilmastohan ovat olleet direktiivissä ja laissa pitkään arvioitavina ympäristövaikutuksina, mutta viimeisten parin vuoden aikana sekä viranomaiset että hankevastaavat ja konsultit ovat tuoneet tätäkin elementtiä selkeämmin mukaan YVA-menettelyyn. Vielä hieman haetaan oikeaa painotusta, muotoa ja laajuutta, mutta kehitys on tässäkin asiassa oikeansuuntainen. Toki edelleenkin voin todeta, että selostukset ovat kovin kattavia ja merkittäviin vaikutuksiin keskittyminen on haasteellista. Tasapainoilu kansalaisten tiedonjonon tyydyttämisen ja toisaalta myös arvioinnin yhteydessä laadittavien selvitysten tuottaman tietotulvan kanssa on arvatenkin vaikeaa! Arviointiselostuksessa pitäisi esittää riittävät tiedot merkittävistä vaikutuksista, mutta asukkaat kaipaavat tietoa muistakin vaikutuksista, jotka koskettavat heidän omaa elämäänsä. Mm. ilmastovaikutusten arvioinnista YVA-hankkeissa ja kaavoituksessa kerrotaan lisää YVA-päivässä 16.3. eli ilmoittaudu nyt mukaan!

Uudet uusiutuvan energian tuotantoon ja vihreän energian käyttöön liittyvät hankkeet haastavat myös viranomaisia. YVA-lain hankeluettelon tulkinta vaatii ELY-keskusten yhteistä pohdintaa mm. aurinkovoimaloiden osalta. Verkostomainen toiminta on onneksi

nykyaikaa myös valtionhallinnossa ja helposti toteutettavissa etäyhteyksien myötä. Mielenkiinnolla odotamme, mitä uusia hanketyyppejä onkaan vielä tulossa vihreän siirtymän myötä. Tällä hetkellä on alkamassa vetybuumi ja myös pienydinvoimaloita pohditaan turvaamaan energiansaanti jatkossakin.

Summa summarum, pitkäaikaisena valtion ympäristöhallinnon työntekijänä on ollut hienoa huomata yleinen asennemuutos, joka liit-

tyy luontokatoon, uusiutuvaan energiaan ja ilmastomuutokseen. On suuri ilo ja kunnia olla mukana turvaamassa ympäristöä myös tuleville sukupolville!

Kirjoittaja: Niina Pirttiniemi, Yva ry:n hallituksen jäsen ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, ilmastokoordinaattori

YVA työllistää juttusarja – Verkostoitumisen merkitystä ei tuoreen konsultin, Titta Makkosen, mukaan voi kyllin korostaa

YVA työllistää juttusarjassa haastateltavana tällä kertaa on tuore konsultti sekä YVA ry:n hallituksen jäsen Titta Makkonen. Vaikka YVA-töiden parissa ura on vasta alkutaipaleella, on Titta ehtinyt kartuttaa alan kokemusta jo useamman vuoden ajan Yva ry:n aktiivina. Titan tarina osoittaa, että verkostot sekä oma aktiivisuus kantavat pitkälle ja voivat avata uusia uramahdollisuuksia.

Titta Makkosen profiili

Työ

YVA-kokemus numeroina

Koulutus

*Ympäristöasiantuntijana FCG Finnish Consulting Groupissa
5 kk*

Biologi (FM)

Miten päädyit työskentelemään YVA:n parissa?

YVA kiinnosti jo yliopistoaikoina, jolloin kävin muutaman yliopiston YVA-kurssin. Osallistuin myös opiskelijana vapaapaikkalaisena YVA-päivään, ja tulin puolivahingossa osallistuneeksi siellä Yva ry:n vuosikokoukseen, jossa minulle napsahti sihteerin paikka Yva ry:n hallituksessa, jossa toimin edelleen. Valmistumisen jälkeen olin muutaman vuoden töissä Suomen luonnonsuojeluliitossa, mutta viime syksynä kaipaasin toisentyypisiä työtehtäviä. Laitoin viestiä asiasta Yva ry:n aktiivien sähköpostilistalle, ja viikon päästä tästä minulla oli työsopimus allekirjoitettuna FCG:lle.

Miten YVA työllistää sinua juuri nyt ja millaisten YVA-asioiden parissa työskentelet nykyisessä työssäsi?

Biologin koulutuksen myötä kuulun ympäristöselvitysten luontotiimiin ja siellä ”horsma-osastoon”, eli maastokaudella teen luontoselvityksiä painottuen kasvillisuuteen, luontotyyppeihin, viitasammakkoon ja liito-oravaan. Tällä hetkellä eniten työllistävät tuulivoimahankkeet ja niihin liittyvä sähkönsiirto, vaikka jonkin verran on aina myös kuntien kaavoitukseen liittyviä pienempiä selvityksiä. Maastokauden ulkopuolella raportoin maastotöitä, laadin luontopuolen tekstejä ja vaikutusarvioita mm. YVA-ohjelmiin ja selostuksiin, ja lisäksi olen tehnyt jonkin verran arviointeja hankkeiden vaikutuksista Natura 2000-alueisiin.

Suurin saavutuksesi tai tärkein muistosi YVA-asioiden parissa?

Minulla on sen verran vähän kokemusvuosia varsinaisen YVA:n parissa, että tähän on pakko nostaa uudelleen edellä jo mainittu tapaus, jossa pääsin keltanokkana mistään mitään tietämättömänä opiskelijana suoraan Yva ry:n hallitukseen vain siksi, että kävelin YVA-päivän tiimellyksessä kokoushuoneen ohi oikeaan aikaan, ja yksi Yva ry:n pitkäaikainen aktiivi oli tullut minulle tutuksi korkeakouluharjoittelupaikassani ympäristöministeriössä. Tämä ”vahinko” viisi vuotta sitten on kantanut näin pitkälle, ja nykyisen työpaikkani saanti kävi todella helposti ja nopeasti Yva ry:n kontaktien ansiosta.

Vinkkisi YVA-asioista kiinnostuneelle, mahdollisesti alalle työskentelemään hakeutuvalle?

Verkostoitumista ei voi kyllin korostaa, ja siihen Yva ry ja YVA-päivät on helppo ja hyvä

mahdollisuus. YVA:n tekeminen on monipuolista, jolloin monenlaiset taidot ja koulustaustat mahdollistavat alalle hakeutumisen, ja loput oppii töitä tehdessä. Vihreä siirtymä näyttää vain lisäävän YVA-osaajien tarvetta, joten nyt on hyvä aika saada jalkaa oven väliin.

Millaisia kehitysnäkymiä näet YVA-alalla seuraavan kymmenen vuoden aikana?

Odotan mielenkiinnolla, millaiseksi YVA kehittyy uusien hanketyyppien, kuten aurinkovoiman tai vetytalouden hankkeiden kohdalla. Enkä panisi ollenkaan pahakseni, vaikka 10 vuoden päästä YVA-menettelyä sovellettaisiin yhä laajemmin erilaisiin maankäytön hankkeisiin. Samaan aikaan toivoisin, että YVA-menettelyn aikana syntyvä materiaali (esim. selostustekstit tai mallinnustulokset) muuttuisivat tiiviimmiksi ja helpommin ymmärrettäviksi tavallisen ihmisen näkökulmasta, sillä nykyään syntyvät monisataasivuiset pumaskat ovat kovin vaikeasti lähestyttäviä.

Mikä on mielestäsi erityisen mielenkiintoista YVA:ssa?

Jo opiskeluaikana viehätyn YVA:ssa siitä, että prosessissa luonnontieteelliseen tietoon yhdistyy myös sosiaalinen ja kulttuurinen puoli. Jos luontokatoa tai ilmastonmuutosta halutaan torjua, on pakko huomioda yhteiskunnallinen kokonaisuus, eikä voi tuijottaa vain yhtä lajia tai luontotyyppiä. YVA:n monipuolinen maailma on vasta avautumassa minulle, ja vaikuttaa siltä, että tämä ammatillinen tie tarjoaa sopivasti haasteita ja oppimisen paikkoja jatkossakin niin, ettei työ käy tylsäksi vuosienkaan päästä.

Kirjoittanut: Titta Makkonen ja Aino Herranen

Espoon sopimus – Valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia koskevia viranomaistehtäviä hoidetaan jatkossa Suomen ympäristökeskuksessa

Kansainvälisiä ympäristövaikutusten arviointia säätelevät sopimukset

YK:n valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskeva yleissopimus ([SopS 67/1997](#), **Espoon sopimus**) tuli voimaan vuonna 1997. Myöhemmin Espoon sopimusta on muutettu. Espoon sopimus säätelee valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutusten arviointimenettelyjä (YVA-menettely). Siinä edellytetään, että sopimuspuolet toteuttavat kaikki aiheelliset ja tehokkaat toimenpiteet ehkäistäkseen, vähentääkseen ja valvoakseen ehdotetuista hankkeista aiheutuvia merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Espoon sopimusta sovelletaan todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheuttaviin hankkeisiin. Sopimuksen I liitteen hankelutuksessa mainitaan esimerkiksi laitokset, jotka

on suunniteltu yksinomaan ydinpolttoaineiden tuottamiseen tai rikastamiseen, suuriläpimittaiset öljy- ja kaasuputket sekä tuulivoimalat. Espoon sopimusta on viime vuosina sovellettu ydinvoimalaitos-, merituulivoima-, kaasuputki- ja kaivoshankkeiden osalta, joissa Suomi on ollut sekä kohde- että aiheuttajaosapuolena.

Espoon sopimukseen liittyvä strategisesta ympäristöarvioinnista tehty pöytäkirja ([SopS 69/2010](#), **SOVA-pöytäkirja**) tuli voimaan vuonna 2010. SOVA-pöytäkirjan soveltamisalaan kuuluvat suunnitelmat ja ohjelmat, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Strateginen ympäristöarviointi tehdään muun muassa sellaisista suunnitelmista ja ohjelmista, jotka laaditaan liikennettä, aluekehittämistä ja kaavoitusta varten. SOVA-pöytäkirjaa on viime vuosina sovellettu esimerkiksi merialuesuunnitelmien ja meristrategian toimenpideohjelmien laadinnan yhteydessä.

Kuva 1. Panoraamakuva Haukilahden vesitorjasta Espoosta. Kuva Matias Malka, Unsplash.

Valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista on lisäksi tehty **kahdenvälinen sopimus Suomen ja Viron välillä** ([SopS 51/2002](#)), joka astui voimaan vuonna 2002. Sopimuksen tarkoituksena on edistää ja kehittää Espoon sopimuksen toteuttamista. Suomen ja Viron kahdenvälistä sopimusta sovelletaan sen liitteen I

hankeluettelossa mainittuihin hankkeisiin, jotka todennäköisesti aiheuttavat merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Neuvonantajan roolissa toimivaan Suomen ja Viron ympäristövaikutusten arviointikomissioon (YVA-komissio) kumpikin valtio nimeää kuusi jäsentä. YVA-komissio muun muassa tekee sopimuksen edistämiseksi pyrkiviä ehdotuksia sekä perustaa tarvittaessa ad hoc -työryhmiä seuraamaan yksittäisten hankkeiden valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia. YVA-komission puheenjohtajina toimivat valtioiden ympäristöministeriöiden edustajat ja jäseninä toimivat edustajat alueellisista ympäristöviranomaisista. Suomen ympäristökeskuksen edustaja toimii Suomen osapuolen sihteerinä.

Toimivaltaisen viranomaisen muutos

Valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia koskevat ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki), suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (200/2005, SOVA-laki) ja maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) mukaiset viranomaistehtävät siirtyivät 1.1.2023 lakimuutoksilla ympäristöministeriöstä Suomen ympäristökeskukseen. Tehtävien siirto perustuu lakeihin YVA-lain (911/2022), SOVA-lain (912/2022) sekä MRL:n (913/2022) muuttamisesta.

Suomen ympäristökeskus on jatkossa toimivaltainen viranomainen (*Point of Contact*) Suomessa vastaten hankkeiden (YVA), suunnitelmien ja ohjelmien (SOVA ja kaavat) valtioiden rajat ylittävistä ympäristövaikutusten arviointiin liittyvistä viranomaisen ilmoitus-, kuulemis- ja neuvottelutehtävistä. Viranomaistehtävät liittyvät toisen valtion yleisön ja viranomaisten kuulemiseen, ja ne koskevat tilanteita, joissa Suomi on sekä ympäristövaikutusten aiheuttaja- että kohdeosapuolena. Ahvenanmaan osallistuminen kansainvälisiin ympäristövaikutusten arviointeihin tapahtuu myös Suomen ympäristökeskuksen kautta. Ympäristöministeriö jatkaa Espoon sopimuksen ja SOVA-pöytäkirjan *Focal Point* -tehtävissä.

Viranomaistehtävät uudistetussa organisaatiossa

Suomen ympäristökeskus julkaisi uuden visuaalisen ilmeensä tammikuussa 2023. Organisaatio on uudistettu edistämään kestävyysmurrosta tuottaen tietoa ja palveluja kestävän yhteiskunnan rakentamiseksi ja kestävän elämäntavan edistämiseksi. Suomen ympäristökeskukselle kuuluvia viranomaistehtäviä hoidetaan erillisessä viranomaispalvelujen toiminnossa, jonka vetäjänä toimii viranomaispäälikkö Jorma Jantunen. Valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia koskevien viranomaistehtävien vastuuhenkilönä toimii allekirjoittanut.

Tehtävien siirron taustalla on ympäristöministeriön resurssien keskittäminen

Sopimusten voimaantulosta lähtien kansainvälisiä YVA-menettelyitä koskevia viranomais-tehtäviä on hoidettu ympäristöministeriössä. Tehtävien siirrolla pyritään mahdollistamaan ympäristöministeriön resurssien keskittäminen sille ensisijaisesti kuuluviin yhteiskunnallisesti merkittäviin laaja-alaisiin ja strategiaan tehtäviin. Muutoksen taustoista on kattavammin luettavissa esimerkiksi hallituksen esityksessä HE 120/2022 vp.

Kuva 3. Merituulipuisto Itämerellä. Kuva Mary Ray, Unsplash.

Kansainvälisten YVA-menettelyiden lähitulevaisuuden näkymät

Vireille tulleiden kansainvälisten YVA-menettelyjen määrässä on ollut havaittavissa vaihte-

lua vuosittain. Kansainvälisten ympäristövaikutusten arviointien tulevaisuuden näkymiä on mahdotonta vedenpitävästi ennustaa. Suomen näkökulmasta tarkasteltuna, esimerkiksi vihreän siirtymän vaikutus investointeihin, kiinnostus lisätä merituulivoima- ja vetytuotantoa sekä meristrategioiden päivityssuunnitelmat, saattavat näkyä Espoon sopimuksen ja SOVA-pöytäkirjan mukaisten menettelyjen kasvavana määränä lähivuosina.

Kirjoittaja: Laura Aitala-Martesuo, Ylitarkastaja, Suomen ympäristökeskus, viranomaispalvelut

Lähteet

- [HE 120/2022 vp](#)
- [Ympäristövaikutusten arviointi \(Tilastokatsaus YVA-menettelyihin 1994–2021\)](#)
- [Ympäristöministeriön hallinnonalan vuoden 2023 alusta voimaan tulevat säädökset -tiedote \(21.12.2022\)](#)

Challenges in participation in EIAs – A comparison of experiences from Finland and Estonia – Yva ry:n webinaarin esitelmät

Yva ry järjesti webinaarin 30.11.2022 aiheesta ”Challenges in participation in EIAs; A comparison of experiences from Finland and Estonia”.

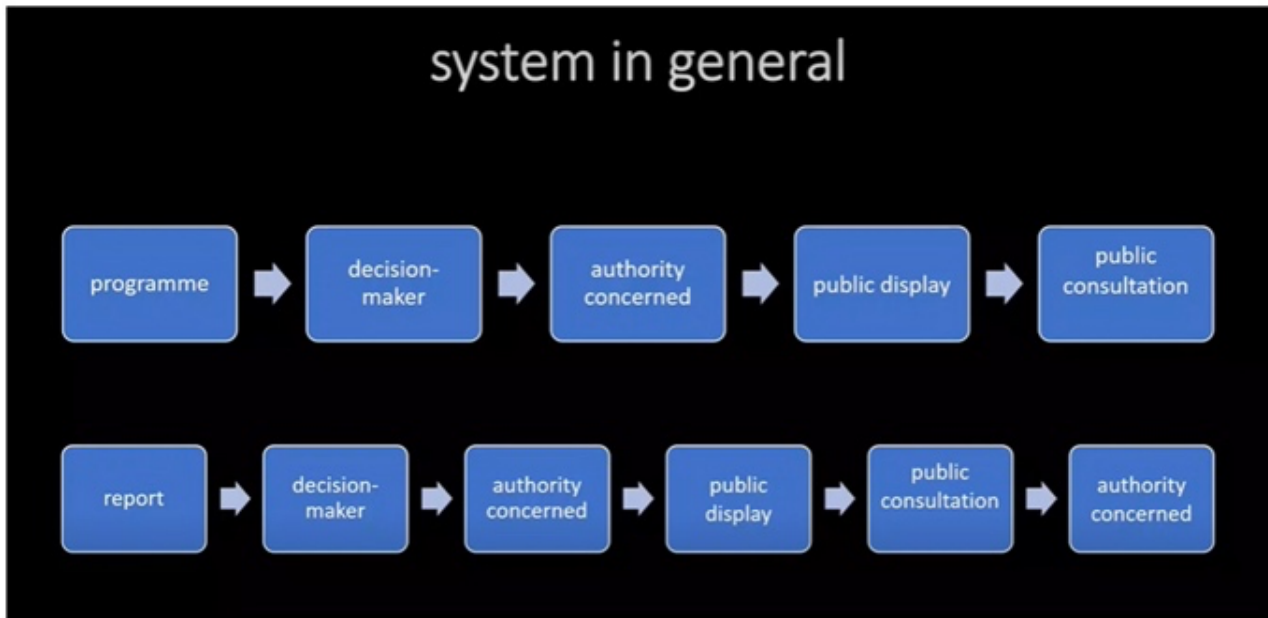
Webinaarissa käsiteltiin osallistumista YVA-hankkeissa mm. lainsäädännön ja sääntelyn, käytäntöjen sekä kokemusten näkökulmasta. Viron puolelta keskustelemassa olivat Viron YVA-yhdistyksen hallituksesta ja Maves OÜ:sta CEO *Karl Kupits* ja Skepast&Puhkim OÜ:sta johtaja *Hendrik Puhkim* sekä Suomen puolelta Ramboll Finland Oy:n kokenut vuorovaikutusasiantuntija *Venla Pesonen*. Tässä artikkelissa on lyhennelmät webinaarin esityksistä.

Public display and public consultation of EIA in Estonia

Karl Kupits is a member in the management board of the Estonian Environmental Impact Assessment Association

In general terms, the EIA process in Estonia is carried out according to similar steps as in Finland: The Estonian EIA process starts with composing the EIA programme, which the decision maker needs to approve before the programme can proceed to the next stage. In the EIA programme the scope of the assessment and the methodology of the needed studies are agreed on. If the programme is approved, authorities concerned will give their respective statements. The number and type of authorities included in the process varies depending on the project. Only after the decision makers' and the authorities' approval, the programme is displayed publically. After public display, a public consultation is organised regarding the EIA programme – in practice this means a meeting for the people interested or potentially affected by the project. Thereafter the EIA report is drafted, and the same system

Picture 1: Table on EIA process in general in Estonia

regarding public display and hearing is applied. After the public consultation of the EIA report, the authorities concerned need to assess it once more.

To give an understanding of how the expert workload in an EIA is divided and how much time during the process goes into waiting, Mr. Kupits explains that there are six different stages, during the process, where expert inputs are needed. In the example of a relatively fast process, it can take a total amount of 140 days, where expert input and work time is needed. From an expert's viewpoint, waiting for statements and opinions or for authorities assessing the documents, in its turn, can take 320 days, and that workload is divided into 21 different parts. However, the process is often longer than this – it is usual that an EIA process carries on for around two years.

In Estonia, the public display begins by sending the information (either programme or report) to the people living in the area and affected by the project. Alongside the documents, people are also informed about the public meetings and other possibilities to hear more about the EIA concerned and to ask questions or give opinions. According to Mr. Kupits, the number of written questions have increased in recent years. Mr. Kupits further explained that feedback from the public can generally be divided into two categories:

- Firstly, typical feedback is given by a person, who is worried about, how the project impacts his or her home, and the person has specific questions regarding possible impacts.
- Secondly, feedback is given by people that seek to represent everyone and may have exaggerated questions and beliefs about the project.

Public displays of EIA programmes and reports last normally two weeks and are followed by public consultation meetings. In the beginning of a project, it is challenging to foresee, how much interest the process will raise among the public. Experience has shown, that public interest can turn in either direction depending, for example, on the project type and location. A public consultation in Estonia, according to Mr. Kupits experiences, has 10 to 100 participants (usually closer to 10 participants as opposed to 100). The public consultation meetings are usually civilized and follow the planned agenda of presenting the activity and programme or report, and are followed by answers to written questions and questions from the participants. The meetings can be both virtual or physical. Hybrid meetings have increased also in Estonia in recent years. Nowadays, it is usual that both expert, project developer and authority are all present in the meeting – this has not always been the case, but it has improved in recent years.

The general idea of a public consultation is to find answers to whether something additional remains to assess in the EIA – not to debate whether you agree with the plans or not. Experience shows that people attending the public consultation may have other expectations of the characteristics of the meeting and expect a discussion on whether the project should be realized or not. According to Mr. Kupits, the public should be educated more regarding the meaning and characteristic of the public consultation and regarding what purpose the meetings actually have. A risk included, in organizing the public consultation, is that some participant may take part in the meeting with their own agenda and try to focus the attention on, for example, debating about the actual project and whether it should be realized or not, rather than focusing on the EIA of the project. For the experts and the organizers of the meeting, it is crucial to handle these situations so that focus would be kept on the actual topic, the EIA studies and answering the feedback the participants in general may have.

During the discussion, after Mr. Kupits' presentation, it was noted that the experiences in Finland and Estonia, regarding public consultation, are similar. The increased amount of feedback, that has the agenda of its own, instead of focusing on the EIA of the project, can lead to false information and receive too much attention. This, in its turn, can lead to a general request for additional EIA studies, which may not be at all necessary for the project. Furthermore, EIAs for projects, which are not familiar to the public, from the past, often, too easily, end up including studies that do not focus on the impacts crucial to the project. In Finland this trend is resulting in the overgrowing of EIA reports, when, instead of looking at the quantity of studies, the focus should be on the impacts that are actually crucial and would deserve more attention also in the public discussion.

Yhteenvedon kirjoitti: Tiina Vikman

Challenges in participation in EIAs; experiences from Finland - Vuorovaikutuksen ja osallistumisen haasteet YVA-hankkeissa

Venla Pesonen, vuorovaikutusasiantuntija, Ramboll Finland Oy

Venla Pesonen on työskennellyt Rambollilla noin kymmenen vuotta vuorovaikutuksen, tiedonhankinnan, ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin ja osallistavan suunnittelun parissa. Esityksessään Venla kertoi yleisesti vuorovaikutuksesta YVA-hankkeissa sekä esimerkkejä haastavista vuorovaikutustilanteista.

Vuorovaikutukseen ja osallistamiseen on Suomen YVA-hankkeissa käytössä monenlaisia eri menetelmiä. Menetelmät voidaan karkeasti jakaa seuraaviin ryhmiin tarkoituksensa mukaan:

- tiedottaminen (esim. kuulutus, nähtävillä-olo, tiedote, nettisivut)
- tiedonhankinta (esim. kyselyt, haastattelut, YVA-ohjelman ja -selostuksen mielipiteet),
- vuoropuhelu (esim. yleisötilaisuus, työpaja, maastokävely)

- yhteistyö (esim. seurantaryhmä, hanke-ryhmä).

Minimissään YVA-hankkeissa vuorovaikutus sisältää YVA-ohjelman ja YVA-selostuksen kuulutuksen, nähtävilläolon ja mahdollisuuden ilmaista näkemyksensä kirjoittamalla mielipide YVA-ohjelmasta ja YVA-selostuksesta. Yleinen hyväksi havaittu tapa on edellä mainittujen lisäksi järjestää ainakin YVA-ohjelman ja YVA-selostuksen yleisötilaisuudet, joissa jaetaan tietoa ja kuullaan osallistujien näkemyksiä ja kysymyksiä. Mitä moninaisempia vuorovaikutusmenetelmiä käytetään, esimerkiksi keräämällä tietoa kyselyillä tai järjestämällä sidosryhmätyöpajoja ja seurantaryhmän kokouksia, sitä enemmän on mahdollisuus lisätä hankkeiden vuorovaikutteisuutta.

Hyvällä vuorovaikutuksella parannetaan hankkeen hyväksyttävyyttä, kun jaetaan oikeaa tietoa ja kuullaan eri tahoja tarpeeksi aikaisessa vaiheessa. Kattava vuoropuhelu palvelee YVA-hankkeissa myös sosiaalisten vaikutusten arviointia (SVA), koska sen kautta on mahdollista saada tietoa eri sidosryhmien näkemyksistä. Asukkailla ja muilla sidosryhmillä on paljon paikallistuntemusta. He ovat oman lähiympäristönsä parhaita asiantuntijoita, joilta saadaan tärkeää hankkeeseen liittyvää lisätietoa. Oleellista onkin, että aidolla vuoropuhelulla kerättyjen tietojen pohjalta on mahdollisuus myös tarpeen mukaan muokata tai parantaa suunnitelmia.

Sosiaalisten vaikutusten arviointi tuo näkyviin ihmisten näkemyksiä, huolia ja odotuksia hankkeelle. On kuitenkin tärkeää huomioida, että SVA ei ole yhtä kuin ihmisten näkemykset, vaan asiantuntija-arvio, jossa lähtötietoina käytetään osallisten näkemysten lisäksi mm. tilasto- ja kartta-aineistoja sekä muiden vaikutusarviointien tuloksia.

YVA-menettely on vain yksi vaihe hankkeen elinkaareissa, johon sisältyy myös tutkimusta- ja suunnittelua, mahdollinen luvitusvaihe, rakentamisvaihe, toimintavaihe ja mahdollinen sulkemisvaihe ja jälkiseuranta. Hankkeen vuorovaikutus on osa hankkeen koko elinkaarta,

ja muuttaa muotoa tarpeen mukaan eri vaiheissa.

Esityksessään Pesonen nosti esille joitain käytännön esimerkkejä haastavista vuorovaikutustilanteista YVA-hankkeissa sekä niihin liittyviä oppeja.

Eräässä hankkeessa järjestettiin sidosryhmätyöpaja tilanteessa, jossa hanke herätti paikallisissa paljon vastustusta. Jotkut asukkaat olivat kutsuneet työpajaan TV-kamerat ja seurauksena oli, että työpajatyöskentelyn sijaan asukkaiden kärkkäimmät edustajat väittelivät tilaajan kanssa TV-kameroiden edessä. Oppi: Joskus ristiriitoja herättävissä hankkeissa tilaajan läsnäolo työpajassa saattaa provosoida osallistujia. Tällöin voi olla parempi järjestää tilaisuus vain konsultin asiantuntijoiden kesken tai niin, että tilaaja vain toivottaa osallistujat tervetulleiksi, kertoo tilaisuuden tavoitteen ja poistuu sitten itse paikalta.

Toisessa hankkeessa huolena oli, että YVA-ohjelmavaiheen yleisötilaisuudessa muutama paikallisen asukasyhdistyksen aktiivi dominoisi keskustelua, jolloin ei ollut mahdollista kuulla laajemmin osallistujien näkemyksiä. Tähän varauduttiin ennakkoon niin, että esitysten jälkeen varattiin aikaa vain muutamille kysymyksille yleisessä keskusteluosiossa, jonka jälkeen jatkettiin keskustelua pienryhmissä karttojen äärellä. Tilaisuudessa paikalliset aktiivit pitivät muutaman pitkän puheenvuoron, mutta napakka puheenjohtaja jakoi puheenvuorot ja pienryhmäkeskusteluissa muillakin osallistujilla oli mahdollisuus esittää kysymyksiä ja kertoa näkemyksiään. Tämä onkin hyväksi todettu tapa muissakin ennakkoon haastavaksi arvioiduissa yleisötilaisuuksissa. Se kuitenkin edellyttää jonkin verran valmistelua ennakkoon, ja pienryhmätyöskentely tulee huomioida myös yleisötilaisuuteen varattavien tilojen fasiliteteissa (mm. siirreltävät pöydät ja tuolit).

Kolmannessa hankkeessa tuulivoimahankkeen seurantaryhmä oli koottu paikallisista tahtoista, mutta kokoukseen oli ilmoittautunut myös valtakunnallisesti tuulivoimaa vastusta-

vassa kansalaisyhdistyksessä aktiivisesti toimivia henkilöitä paikallisen nuorisoseuran ja eläkeläisjärjestön nimissä. Tämä toimii esimerkiksi, millaisia keinoja hankkeita vastustavat valtakunnallisesti toimivat yhdistykset saattavat käyttää. Jonkin aikaa seurantaryhmän kokouksen jälkeen järjestetyssä yleisötilaisuudessa osattiin varautua samaisen kansalaisyhdistyksen aktiivisuuteen, joten esitysten jälkeinen yleinen keskusteluosio pidettiin lyhyenä, ja keskustelulle pienryhmissä karttojen äärellä varattiin enemmän aikaa. Tällöin yhdistys ei päässyt dominoimaan koko keskustelua ja muilla osallistujilla oli myös mahdollisuus erilaisten näkemysten esittämiseen.

YVA-hankkeissa syntyy monenlaisia vuorovaikutustilanteita, joista osa voi olla haastavampia kuin toiset. Usein haastavien tilanteiden taustalla voi olla hankkeen eri sidosryhmissä nousseet huolet. Yleensä ihmisillä on syynsä huoleen tai vastustukseen, ja heillä on tarve tulla kuulluksi. Tärkeää on kuunnella huolia ymmärtäen, sillä jos heidät vaimennetaan tai sivuutetaan, se voi aiheuttaa turhautumista ja suurempia haasteita hankkeen myöhemmissä vaiheissa. Tilanteissa selviämiseen auttaa rauhallisuus ja hyvä valmistautuminen.

Yhteenvedon kirjoitti: Venla Pesonen

Haluatko antaa palautetta Impakti-uutiskirjeestä?

Otamme mielellämme vastaan kommenttisi ja/tai mielipiteesi tästä julkaisusta - on palaute sitten lehden sisällöstä, ulkoasusta, teknisestä toimivuudesta tai jostain muusta. Lähetä kommenttisi sähköpostitse lehden toimitukselle osoitteeseen yvary.fi@gmail.com

Hallitus 2022

Mattias Järvinen, Puheenjohtaja
wpd Finland Oy, m.jarvinen@wpd.fi
+358 50 312 0295

Maarit Korhonen, Varapuheenjohtaja
AFRY Finland Oy, maarit.korhonen@afry.com
+358 44 341 6356

Titta Makkonen, Sihteeri
FCG Finnish Consulting Group Oy
titta.makkonen@fcg.fi, +358 41 732 0327

Aino Herranen
Suomen Tuulivoimayhdistys ry
aino.herranen@tuulivoimayhdistys.fi
+358 40 772 3519

Tiina Vikman
wpd Finland Oy
t.vikman@wpd.fi, +358 401587407

Seija Rantakallio
Ympäristöministeriö

Niina Pirttiniemi
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
niina.pirttiniemi@ely-keskus.fi
+358 40 822 9344

Essi Tanskanen, Digivastaava
FCG Finnish Consulting Group Oy
tanskanen.essi@gmail.com, +358 451136710

Satu Vuorikoski
Fingrid Oy
satu.vuorikoski@fingrid.fi, +358 40 737 2321

Impakti-uutiskirjeen päätoimittaja:

Erkki Ikaheimo
erkki.ikaheimo@gmail.com,
+358 40 591 1087

Muu toimitus: Tiina Vikman ja Aino Herranen

Lue aiemmin julkaistuja Impakteja
osoitteessa yvary.fi

Kansikuva: Talventörröttäjä –
Kuvaaja: Erkki Ikaheimo

Kannatusjäsenet

